

Marans en hun eieren,

het complete verhaal over beoordelen tot hun eieren

Met betrekking tot de Marans zijn we het over één ding wel eens; het zijn eenvoudige boerenhoenders met een gezellig stevig en rond uiterlijk en een vriendelijk en rustig karakter. Franse liefhebbers voegen daar nog aan toe dat ze een goede smakelijke bout opleveren.

Tekst en foto's: Dirk de Jong

Uitleg

Als klap op de vuurpijl kunnen de hennen een prachtig groot roodbruin ei van minimaal 65 gram leggen. Op tentoonstellingen scoren ze over het algemeen niet zo hoog. Dit verdient wel enige uitleg, want wat kan hier de oorzaak van zijn. Na ruim 40 jaar Marans te hebben gekweekt wil ik daar eens mijn mening over geven.

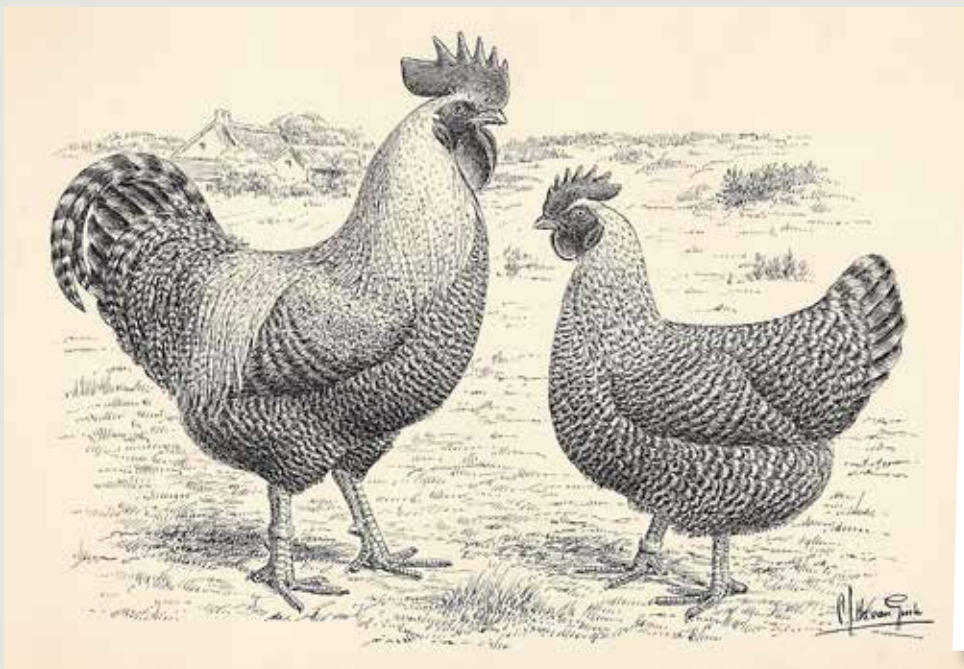
Standaardtekening

Laten we beginnen met onze standaardtekening van Van Gink zonder dat hij ooit een echte Franse Marans gezien had. Is dat zo? Zie bijgaande tekening van Van Gink uit de vroegere jaren. Van Gink kwam veel

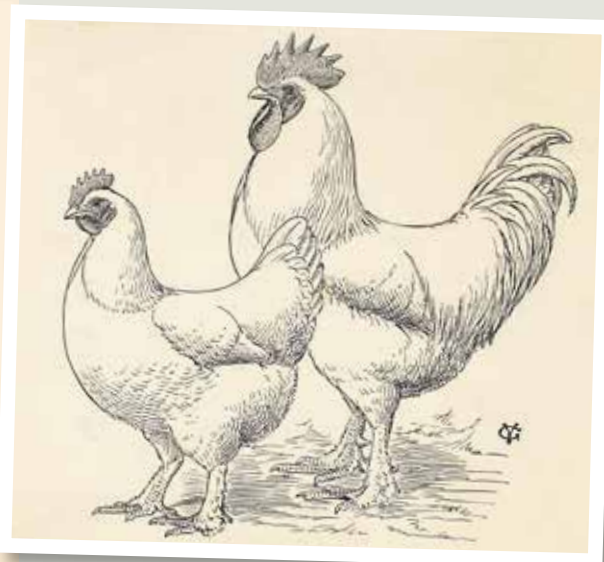
in Engeland en heeft daar Engelse Marans gezien. In Engeland zijn door een Engelse lord met grote interesse in nutpluimvee van 1930 tot 1934 veel buitenlandse nutrassen naar Engeland gehaald. De dieren werden verzorgd door het personeel en blijkbaar heeft er verwisseling van de koekoekkleurige Marans met het koekoekkleurig Noord-Hollands hoen plaatsgevonden. Deze verwisseling is ook in de Engelse rasbeschrijvingen terug te vinden. Die Marans hebben geen voetbevedering, zware botten en veel vlees en legden een bruin ei, eisen waar de Noord-Hollandse Blauwen aan moesten voldoen. Het Engelse Noord-Hollands hoen moest een fijn beenderstelsel

hebben, voetbevedering en een donkerbruin ei leggen. Dit zijn juist de eisen waaraan een Marans moet voldoen. Van Gink tekende voor onze standaard die Engelse Marans, wat eigenlijk Noord-Hollandse hoenders waren.

Keurmeesters kijken in onze standaard naar een oude tekening van een Noord-Hollandse Blauwe en beoordelen een Marans. Toen omstreeks 1974, de Belgische allround keurmeester Rudi Theylaert een trio zwart koperhalzige Marans inzond op Ornithophilica kregen deze dieren een O vanwege de voetbevedering. Deze dieren kwamen ook in onze hokken en waren het begin van mijn hobby. Wij hebben de fout over de voetbevedering recht kunnen zetten. In de opvolger van de blauwe NHDB-standaard in de jaren 90 is de voet- en loopbeenbevedering in de

De oorspronkelijke standaardtekening van Van Gink. Dit zijn geen Marans maar Noord-Hollandse blauwen. (Archief KLN)

Witte Marans, getekend door Van Gink. Deze tekening als standaardtekening had Maranskwekers veel ellende bespaart en een veel eerlijker beoordeling opgeleverd. (Archief KLN).

Toom prachtige Noord-Hollandse hoenders. Zo je ziet, een vergissing is snel gemaakt. (A. Teunissen)

standaardtekening later bijgetekend. Maar we kijken nog altijd naar Noord-Hollandse Blauwen, alleen nu met voetbevedering.

Type, rug, staartdracht en borstdiepte

Door die verwisseling krijg je voor het type maar een G of ZG en dat is sterk bepalend voor het eindresultaat. Al is de rest perfect, dan krijg je zelden een hogere eindbeoordeling. Het type is voor veel mensen het silhouet, dat bepaald wordt door o.a. de borstdiepte, staartdracht en ruglengte. Over de ruglengte die we verlangen zijn we het gelukkig internationaal eens. We zien niet graag een korte rug, in de standaard staat lang en breed over de hele lengte. De staartdracht is andere koek. In alle standaarden staat middelhoog. Keurmeesters interpreteren dit als 45° ten opzichte van de ruglijn. In de praktijk draagt een gezonde Marans de staart hoger, minimaal 60°. De Franse speciaalclub (MCF) wil dit niet veranderen en de Franse hoenderkeurmeesters zeggen hier al rekening mee te houden. Waarom veranderen? Dat kost ons weer werk, is hun antwoord en andere keurmeesters moeten daar ook maar rekening mee houden. Ook de borstdiepte is een onderdeel dat nogal veel opmerkingen op de keurkaarten oplevert. Bijna altijd is er gebrek aan borstdiepte. Wat is hiervan de oorzaak? De borstdiepte beïnvloedt heel sterk het beeld dat we hebben door de standaardtekening.

Hoe komt het dat vooral hanen niet zo'n diepe borst laten zien en waar komt dit vandaan? De oorzaak ligt bij de belangrijkste voorouder, de Langshan. Marans hebben ook hun prachtige donkerrode eikleur te danken aan de Langshan, die anno 2021 nog maar een lichtbruin eitje kunnen leggen, maar dat is weer een ander verhaal. Door altijd op de speciale eikleur door te kweken hebben de chauvinistische Fransen in de buurt van het stadje Marans deze speciale kleur

weten te behouden. Deze eikleur is alleen te behouden door onderlinge paringen en geen kruisingen met andere rassen.

Daardoor komt het oude type van de eerste ingevoerde Langshans steeds weer terug. Typisch is wel dat we die eigenschap hoofdzakelijk bij de hanen terugzien en zelden bij de hennen. Dat alleen al is een onderzoek waard. Ik heb namelijk in de ruim 40 jaar waarin ik dit ras volg, nog nooit een haan met

Toom heel laag gestelde Marans, de haan wel met prima borstdiepte. De eieren van deze stam waren echter veel te licht van kleur, waardoor het voor mij geen Marans meer zijn.

In mijn ogen, als ervaren liefhebber, een uitmuntend type. Kweek maar eens een betere.

diepe borst gezien. Nu is borstdiepte simpel te verbeteren door andere rassen in te kruisen. Alleen ben je dan wel de populaire eigenschap van prachtige roodbruine eieren kwijt. Dat is de reden dat de meeste Maranskwekers dit probleem alleen door selectie proberen te verbeteren, maar dat is bij deze betrekkelijk kleine populatie een haast onmogelijke weg.

Bevedering

De Nederlandse standaard verlangt goed aangesloten bevedering en de

toonaangevende Marans Club België zelfs strakke bevedering. Veel keurmeesters worden door deze tekst op het verkeerde spoor gezet. Marans zijn geen Leghorns met een strak verenpak, maar ook geen Cochins met hun heel losse bevedering. Marans hebben een vrij volle bevedering, vergelijkbaar met Wyandottes. Bij jongvolwassen Marans is het verenpak wat strakker. Dit verandert snel met het volwassen worden, dat is heel normaal. Waar we echter wel voor moeten waken is voor te veel kussenvorming bij

Prachtige jonge Marans haan, zwart koperhalzig met een fraaie staartdracht.

Kop koperhalzige Marans haan met een fraaie oogkleur en fraai uitgesneden kampunten. De kinlellen en oren zijn erg gevouwen en de kamhiel volgt de neklijn, wat ongewenst is.

hennen op de dijbenen. Dit is wel een fout, maar verder is er niets mis met een volle en wat losse bevedering. Dat hoort bij een volwassen Marans.

Kopversierselen en oogkleur

De kopversierselen zoals kam, oren en kinlellen zijn door selectie goed vast te leggen. Daarvoor zijn de eisen in de standaard niet overdreven moeilijk. Toch zien we nog veel dieren met fouten aan de kopversierselen, de oorzaak ligt weer bij de eikleur. Veel kwekers kijken bij het selecteren niet naar de fouten, maar alleen naar de eikleur. Ze leggen alleen de donkerste roodbruine eieren in en kijken niet naar de fouten bij de hennen. Wat

Halstekening zwart koperhalzige Marans haan.

Halstekening zwart koperhalzige Marans hen.

lichtere eieren van foutloze hennen worden voor consumptie gebruikt. Maranskwekers -met als belangrijkste belang de eikleur-, houden een goede afstamingsadministratie bij. Ze zouden ook eens wat lichtere eieren, zeg maar nummer 4 en 5 op de MCF kleurschaal, van foutloze dieren kunnen inleggen. Zo kun je simpel de Marans op uiterlijk verbeteren. Er zijn beoordelaren die de oogkleur heel belangrijk vinden, die laten de kleur van het oog in het eindoordeel heel sterk meewegen, terwijl ze zonder het te weten kleurenblind zijn. Bij de Marans zien we het

Toompje jonge zwart koperhalzige Marans met een heel donkere koperkleur en ook nog een strak aanliggend verenpak.

lieft een warm oranje oogkleur, maar je moet een wat lichtere oogkleur niet te zwaar bestraffen. Ogen met zwarte vlekken (gemarmerde ogen) moeten wel afgekeurd worden.

De kleur zwart koperhalzig

Marans zijn erkend in verschillende kleurslagen, waarvan zwart koperhalzig het meest voorkomt. Hier even alleen wat opmerkingen over deze kleur. De koperkleurige halstekening bij hennen is de laatste jaren enorm verbeterd, zeker als je ze vergelijkt met 30-40 jaar geleden. Hennen hadden maar enkele

koperkleurige veertjes in de hals en de henen toen hals- en zadelbehang van veren die zwart kopergezoomd waren. Er werd altijd aangenomen dat de borsttekening van henen verband hield met de halskleur van hennen. Veel internationale kwekers hebben tientallen jaren gekweekt met henen met veel borsttekening. Bij veel borsttekening leverde dat geheel rode henen op en hennen met ongewenste rode borsten. Er is al die jaren ook geselecteerd op meer kleur in de hals bij de hennen, waardoor je tegenwoordig hennen ziet met prachtige regelmatig

Toom oudere blauw koperhalzige Marans. Heel goed is de wat lossere bevedering te zien, wat heel normaal is.

De Marans heeft zijn populariteit te danken aan haar prachtige roodbruine eieren.

getekende kopergezoomde halzen. Opvallend is wel dat hanen tegenwoordig steeds meer geheel koperkleurige veren in het halsbehang laten zien. Alleen de onderste halsveren zijn nog zwart kopergezoomd. Wat wordt met koperkleur bedoeld? In een oude Franse standaard was de kleuromschrijving “niet geel en niet mahonie.” Dit kun je vertalen als alles tussen geel en donkerrood. Tegenwoordig staat ook in de Franse standaard gewoon koper, net als bij ons. In onze standaard missen we bij de beschrijving van de koperkleurige schouders wel de opmerking dat de schouderveren van de haan donkerder koperkleurig (roder) moeten zijn dan de rest van de koperkleurige veren. Raskennis is daarom bij het beoordelen zeer aan te raden. Soms word je wel eens een beetje moedeloos van de beoordelingen. Je doet je stinkende best om een ras te verbeteren. Heb je na jaren kweken en selecteren eindelijk succes en hoop je op een hoger predicaat, dan stellen keurmeesters blijkbaar de eisen weer hoger bij. Waar is het einde, vraag ik me dan vaak af...

Marans eieren heel speciaal

De Marans heeft zijn bekendheid en populariteit vooral te danken aan zijn bijzondere eikleur. Marans hennen kunnen namelijk prachtige roodbruine eieren leggen. Echter wat is nu de normale kleur die je mag verwachten. Op verkoopsites en websites op internet zie je vaak foto's van prachtige donkerroodbruine eieren. Dat heeft ook weer wat nadere uitleg nodig.

Wat is de normale kleur? Heel veel kwekers streven naar een zo donker mogelijk ei. Ik heb in de loop der jaren heel veel Marans

eieren van verschillende kwekers uit verschillende landen gezien en in mijn handen gehad. Heel donkere eieren zijn extremen, het zijn de eerste eitjes van een jonge hen of na een legpauze, bijvoorbeeld na de rui. Dan is dat normaal. Het is ook normaal dat een kweker heel trots is op deze prachtige eieren en daar een foto van maakt en deelt op de media. Heel veel mensen denken echter dat deze extreem donkere eikleur de normale kleur is voor Marans eieren. Nee dus! Na een aantal eieren, als de productie op gang komt en het gewicht toeneemt, wordt de kleur lichter. Dan zijn ze evengoed nog schitterend roodbruin, donkerder dan welk ander ras kan produceren. Echter daar worden dan geen foto's meer van gemaakt.

Vijf prachtige Marans eieren, het zesde ei is inwendig beoordeeld.

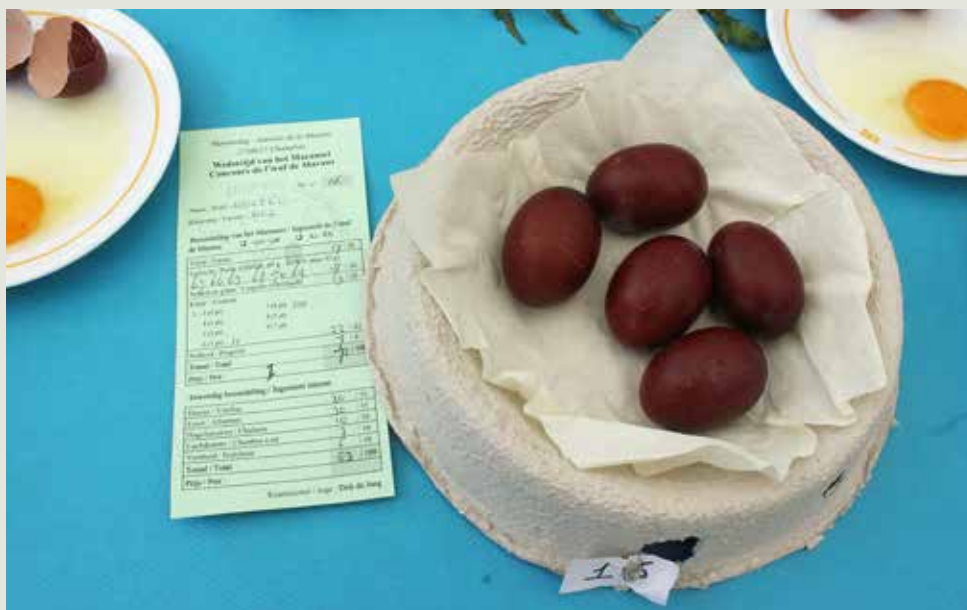
Trucjes en foto's

Wie handig is in het maken van foto's van Marans eieren weet dat de belichting heel belangrijk is. Bij te veel en scherp licht lijken de eieren lichter dan de werkelijkheid en met iets gedempt licht tonen ze wel twee tinten donkerder. Belangrijk is de achtergrondkleur. Met een groene of gele achtergrond komt de roodbruine kleur duidelijker over. Valsspellers heb je overal en het bewerken van digitale foto's om de eieren donkerder te laten lijken is echt niet moeilijk. Probeer altijd, als u op basis van foto's dieren wilt aanschaffen, om die mooie eieren die u op de foto's zag, eerst eens met eigen ogen te zien.

Mooie Marans eieren rapen?

Dan zijn er zaken waar we rekening mee moeten houden. Het belangrijkste is de raszuiverheid. Kruist men een Marans die roodbruine eieren legt of vererft met een ander ras of een Marans die de eigenschap niet (meer) bezit, dan is de eikleur weg. Ik kan u verzekeren dat dan de weg terug een hele lange is.

Dan het eigewicht. Kleine eieren zijn vaak donkerder van kleur dan grote eieren. Het maakt nogal wat uit om de beschikbare kleur te verdelen over een ei van 55 gram of één van 70 gram. Zware eieren zijn een raskenmerk, pas daarom op, niet met te lichte eieren verder te kweken, want de eigrootte vererft ook. Heel belangrijk is de productie en de vitaliteit. Een Marans hen die vijf à zes eieren in de week legt, zal een iets lichter gekleurd ei leggen dan een hen die twee eieren of minder in een week legt. Als je alleen maar op de donkerste eikleur selecteert, produceer je een eindproduct waar niet mee verder te kweken is. Hennen die weinig maar heel donkere

Deze extreem donkere Marans eieren zijn inwendig waardeloos. Deze stam is dan ook weer verdwenen. Zonder nakomelingen houdt het op.

Bijna alle Marans kwekers klagen erover dat de donkerste eieren niet of maar heel sporadisch uitkomen.

eieren leggen zijn de weg naar de ondergang, het succes zal maar heel kort duren.

Waarom komen hele donkere eieren zo slecht uit

Bijna alle Marans kwekers klagen erover dat de donkerste eieren niet of maar heel sporadisch uitkomen. Hoe komt dat? Dit heeft verschillende oorzaken, Marans eieren en zeker de donkerste zijn niet te schouwen, die blijven allemaal minimaal 22 dagen in de broedmachine. Daarvan is soms wel 80% onbevruucht, wat dus niets met een slechte uitkomst te maken heeft. Waarom zijn er zoveel onbevruucht? Omdat de donkerste eieren de eerste zijn van een jonge hen. Het is bekend dat de eerste 10 tot 20 eieren van

een jonge hen niet bevrucht zijn. Hou hier dus rekening mee.

Tweede punt is dat de donkerste eieren door slechte legsters worden gelegd, die vaak niet vitaal zijn of mogelijk zelfs ziek. Deze eieren missen inwendig de belangrijke zaken om een volgroeid kuiken te vormen. Heb je een slechte uitkomst van oude hennen, sla dan een ei stuk op een wit bord en kijk of er voldoende dik eiwit en sterke hagelsnoeren aanwezig zijn. Heeft het een kiemschijf en een voldoende sterk dooiervlies. Zijn één of meer van deze onderdelen niet in orde, dan is de kans klein dat er zich een kuiken had kunnen ontwikkelen.

Dan maken veel mensen de fout om Marans eieren veel te vochtig uit te broeden. Een

relatieve luchtvochtigheid van 20% tot 25% is perfect. Bij te vochtig broeden of te weinig luchten zitten veel kuikens dood in de dop. Ze komen dan niet uit omdat de luchtkamer te klein is.

Mijn grote wens is ooit nog eens een Marans uit een heel mooi donker roodbruin ei te kweken, die een verdiende U haalt op een grote tentoonstelling. Lukt dat niet, ik ben het gewend om met teleurstellingen om te gaan. Naast Maranskweker van net na de Tweede Wereldoorlog ben ik Feyenoord-fan en heb daar ook al aardig wat meegemaakt. Het plezier en de lol is me het meeste bijgebleven en hoop dan ook nog even door te kunnen gaan met het kweken van de Marans. <<

Zo hoort de inhoud van een goed broedei eruit te zien.

De inhoud van een heel donker Marans ei. Slecht eiwit, zwakke dooier en de hagelsnoeren zijn ook heel zwak. Uit dit ei had nooit een kuiken geboren kunnen worden.